

optima, vt postea videbimus, nunc tamen nobis deferuire non possunt, quia supponunt vt iā probauimus, esse in rerum natura Deum, hoc est ens quoddā infinitā perfectionis in essentia, & natura, quod nondum nos probauimus, sed solum esse ens per se necessarium, vt pote ex se habēs esse.

Et ob hanc factā causam non defuerunt et ex Catholicis, & Theologis qui dicerent nō posse demonstrari Deum esse, vt Petrus de Ahaico in 1. q. 3. art. 2. & 3. vbi primum nititur respondere ad demonstrationem qua probatur dari aliquod ens à se, & increatum: sed nihil dicit apparēs aut verisimile, cui respondere oporteat. Deinde ait, licet concedatur demonstrari esse aliquod ens à se non tamen demonstrari illud esse vnum tantum & ideo nec demonstrari posse, Deum esse. Imò aut quod, licet demonstretur, vel admittatur dari vnum quoddam ens increatum, quod sit prima causa efficiens omnium quæ facta sunt, nihilominus non inferri euidenter illud esse Deum, quia inde non sequitur esse primam causam omnium quæ sunt, quia posset quis dicere, dari plura entia non facta, & inter ea dari aliud ens superius, qd licet non sit efficiens, sit tamen finis alterius entis increati: & eadem ratione fingi possent plura entia increata nullum ordinem causæ inter se habētia, sicut sunt duo angeli, quos aliqui posuerūt entia per se necessaria. Et in hac opinione, non posse demonstrari Deum esse, fuit etiam Rabbi Moyses lib. 6. sup. Philoiphæ, ca. 6. & nonnulli etiam Philoiphæ, vt meminit D. Tho. 1. contra Gent. c. 11. & 12. & q. 10. de verit. ar. 12.

Alii verò, ex fundamento extreme contrarij, dixerunt etiā non posse demonstrari Deum esse, quia id est per se notum. Cuius sententiæ videtur fuisse Anselm. in Prælog. ca. 2. & 3. & lib. contra Insuperantem. Et insinuatur in Commentarijs Hieronymo attributis super Job. c. 36. circa illa verba: [Omnes hōies vident Deum,] & super Psal. 95. in ea verba, [Correxit oibem terrā, qui non commouebitur,] Fauet item Damasc. lib. 1. de Fide, c. 1. & 3. vbi ait, Dei cognitionem naturaliter esse hominibus inieritam: sed hoc à S. Tho. suprà, & 1. p. q. 3. art. 1. ita exponitur, quod homini sit naturaliter insertum aliquid, ex quo possit in Dei cognitionem deuenire, & eodem modo posset exponi Hieronymus. De Anselmo autem D. Tho. faterur fuisse illius sententiæ, quem sequutus est Abulen. in c. 5. Exod. q. 2. Sed, quod hæc sententia falsa etiam sit, constabit ex discursu sectionis, vt in fine eius adnotabimus.

Quæstionis resolutio.

Dicendum ergo est demonstrari euidenter posse, illud ens quod est per se necessarium, esse fontem seu causam efficiētem rerum cæterarum, ac proinde esse tantum vnum. Atque ita euidenter demonstrari Deum esse. Vt intelligatur hæc assertio, & consecutio inter partes eius oportet supponere quid omnes intelligent nomine Dei: quanquam enim Deus propter suam simplicitatem, & infinitatem de se hinc non possit, nec etiam exactè à nobis describi, qui imperfectè illū concipimus, tamē vt de illo ratiocinari possimus necesse est saltem præcogitare, & præsupponere quid hac voce significetur. Oportet tamē in ex-

plicanda hac vocis significatione duo extrema vitare, vnum est ne in tali descriptione ponamus omnes conditiones, seu attributa Dei, tū quia alias nunquam posset concludi Deum esse, nisi prius demonstrarentur omnia attributa Dei de aliquo ente, quod est contra omnium consuetudinem, & conceptionem: tum etiam quia multæ sunt proprietates Dei, quæ multo difficilius cognoscuntur, quam quod Deus sit.

Aliud extremum est, ne nomen hoc accodemus cui libet proprietati, quæ Dei propria esse videatur, vt v. g. proprium Dei est esse inter omnia entia maximè dignissimum: dicunt ergo aliqui nomine Dei nihil aliud significari q̄ ens perfectissimum omnium. Sed hoc non satis est rationem seu significationem Dei declarandam: nam etiam si quis fingeret, tantum esse in rebus hunc mundum corporeum, & in eo cælum, vel hominem esse nobilissimum omnium entium, nō statim existimaret cælum aut hominem esse Deum huius mundi, nisi alias Dei proprietates in eis esse crederet. Similiter attribui potest Deo q̄ sit primus motor cæli, non tū propterea rectè dicitur nomine Dei solum significari primum motorem cæli: vt talis est: quia si nihil aliud haberet quam esse primum motorem cæli, non ideo Deus esset. Et idem dico de hoc attributo, quod est esse ens necessarium, aut ens à se, quia hoc est attributum per se sumptum, non satis est ad explendum conceptum quē nomine Dei significare intendimus: nā vt paulo antea dicebam, si plura essent entia per se necessaria, nullum illorum esset tale ens, quale nos significare interdum noscē Dei. Significat ergo hoc nomen quoddam nobilissimum ens, qd & reliqua omnia superat, & ab eo tanquam à primo autore reliqua omnia pēdēt, quod proinde, vt supremum nomen colendum, est ac venerandum: hic nō est vulgaris, & quasi primis cōceptus quē oēs de Deo formamus, auditio nomine Dei. Et ideo ad demonstrandum Deum esse, non satis est ostendere, dari in rerum natura ens quoddam necessarium, & a se, nisi et probetur illud esse vnicū, & tale, vt sit fons totius esse, à quo pēdēt, & illud recipiunt omnia, quæ ipsum esse quoquo mō participant. Hoc autem demonstratio, si sufficienter ostenditur Deum esse, nam reliqua eius attributa, quæ cum huiusmodi ente necessaria connexionē habent, postea demonstranda sunt.

Assertio igitur sic declarata nō solum vera, sed et ita certa Theologis falsa est, vt doctrinam Alij ei, erroris dampnent. Et non immeritō, nā pugnat cum sēntia Pauli ad Rom. 1. [Quod motū est Dei manifestum est in illis: Deus. n. ipsis manifestauit.] Vocat aut norum Deū, id quod naturali lumine de illo innouescere pōt, quod salē esse oportet ipsum esse, nam si hoc ignoretur, nihil profut de Deo cognoscetur. Declarans aut hunc manifestationis modum, subdit: [Inuisibilia. n. ipsius à creatura mundi, p ea quæ facta sunt, intellecta concipiuntur: sempiterna quoq; eius virtus, & Diuinitas, ita vt sint inexcusabiles: quia cum cognouissent Deum, nō sicut Deū glorificauerūt.] Ex quibus verbis manifestè colligitur, talē posse cognitionē Dei ex creaturis haberi, vt hōies inexcusabiles reddat, si vel Deū esse nō assentiant, vel illum colere negligant. Quod aut illa cognitio in se sit euidēs, nō v̄ ex illi verbis tā aperte colligi: nam

v.

11. Aliacensis.

D. Thom. 111.

V I. Quanta certitudo i præcedente assertionem. Roman. 1.

111.